



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ & ΕΚΠ/ΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ Β' ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ

Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθμός ασφαλείας:

Αθήνα 03-09-2004
Αρ. Πρωτ. 89821/Γ7
Βαθμ. Προτερ. Ε Π Ε Ι Γ Ο Ν

Δ/νση: Ερμού 15
101 85 ΑΘΗΝΑ
Πληροφορίες: Σωτηράκου Μαρία
Ταστσόγλου Μαρία
Τηλέφωνο: 210-3245750
Fax: 210-3238425
e-mail: t05sde1@ypepth.gr

Προς:

1. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ Δ/ΝΣΕΙΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
2. Δ/ΝΣΕΙΣ Α/ΘΜΙΑΣ & Β/ΘΜΙΑΣ
ΕΚΠ/ΣΗΣ ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ (υπόψη
Υπευθύνων ΠΕ)
3. ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
(μέσω των οικείων Δ/νσεων)

ΘΕΜΑ : «Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης»

Με το ξεκίνημα της νέας σχολικής χρονιάς το Γραφείο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας σας εύχεται καλή χρονιά και σας ενημερώνει ότι θα είναι στη διάθεσή σας για ουσιαστική συνεργασία και υποστήριξη στα θέματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Ε.). Οι εκπαιδευτικοί-συνεργάτες, με τους οποίους θα μπορείτε να επικοινωνείτε είναι: Σωτηράκου Μαρία, Κούκλης Ευάγγελος, Σμπαρούνης Θεμιστοκλής, Ταστσόγλου Μαρία.

Για τον καλύτερο σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπ/σης (Π.Ε.) στα σχολεία θέτουμε υπόψη σας τα εξής:

Α. ΙΣΧΥΟΝ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Για το σχεδιασμό και την υλοποίηση Προγραμμάτων ΠΕ στην Α/θμια Εκπ/ση ισχύουν: ο Νόμος 1946/91 και η Γ1/377/865/18-9-92 Υπουργική Απόφαση
2. Για τον αντίστοιχο σχεδιασμό και την υλοποίηση Προγραμμάτων ΠΕ στην Β/θμια Εκπ/ση ισχύουν: ο Νόμος 1892/1990 και η Υπουργική Απόφαση Γ2/4867/28-8-1992
3. Σε ό,τι αφορά τη συνεργασία των Υπευθύνων ΠΕ και των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπ/σης (ΚΠΕ) με τις σχολικές μονάδες, καθώς και τη συνεργασία μεταξύ τους, ισχύει η Υπουργική Απόφαση 57905/4-6-2002-09-10 περί ρύθμισης θεμάτων στελέχωσης και λειτουργίας των ΚΠΕ, περί των καθηκόντων των απασχολούμενων σε αυτά και των αντιστοίχων θεμάτων και καθηκόντων των Υπευθύνων Περιβαλλοντικής Εκπ/σης των τοπικών Δ/νσεων Α/θμιας και Β/θμιας

- Εκπ/σης. Επίσης ισχύει για τα θέματα αυτά η τροποποίηση της ανωτέρω υπουργικής απόφασης 87094/Γ7/30-8-2004
4. Σε ό,τι αφορά τα οργανωτικά θέματα υπηρεσιών και σχολικών μονάδων ισχύει ο Ν. 2986 /2002 (ΦΕΚ 24 τ. Α' /13-2-02)
 5. Σε ό,τι αφορά τις συνεργασίες με Ανώτατα & Ερευνητικά Επιστημονικά Ιδρύματα και άλλους κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς φορείς ισχύει η Υ.Α. 47587/Γ7 (ΦΕΚ 693/3-6-03)

Β. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΕ

Με βάση το παραπάνω θεσμικό πλαίσιο οι εκπαιδευτικοί που επιθυμούν να υλοποιήσουν πρόγραμμα ΠΕ, αφού συγκροτήσουν την εθελοντική περιβαλλοντική ομάδα (κανονικό σχολικό τμήμα ή ομάδα από μαθητές διαφορετικών τμημάτων), επιλέγουν σε συνεργασία με τους μαθητές το θέμα του προγράμματος. Στη συνέχεια προχωρούν στο σχεδιασμό του προγράμματος που περιλαμβάνει τον τίτλο, τα υποθέματα, τους στόχους, το περιεχόμενο, τη μεθοδολογία, το χρονοδιάγραμμα ανάπτυξης, τις συνεργασίες, τις θεματικές περιοχές των γνωστικών αντικειμένων με τις οποίες μπορεί να συνδεθεί το περιβαλλοντικό πρόγραμμα, το ημερολόγιο προγραμματισμού δραστηριοτήτων, τα ονοματεπώνυμα των εκπ/κών και των μαθητών που θα συμμετέχουν, καθώς και τις ανάγκες για οικονομική υποστήριξη (αναλώσιμα και άλλα υλικά του προγράμματος, μετακινήσεις, έκδοση και τελική εκδήλωση παρουσίασης του προγράμματος).

Το σχέδιο αυτό πρέπει να εγκριθεί από το Δ/ντή και το σύλλογο διδασκόντων της σχολικής μονάδας και να υποβληθεί στον Υπεύθυνο ΠΕ της τοπικής Δ/σης, προκειμένου αυτός να εισηγηθεί την έγκρισή του και τη χρηματοδότησή του (με βάση τις πραγματικές ανάγκες καθενός από τα προγράμματα) από την Επιτροπή σχολικών δραστηριοτήτων της Δ/σης.

Η υποβολή των σχεδίων προγραμμάτων στην τοπική Δ/ση πρέπει να γίνει μέχρι τις 31 Οκτωβρίου. Κατ' εξαίρεση προγράμματα που εντάσσονται σε θεματικά δίκτυα διετούς ή τριετούς διάρκειας ή σε διεθνείς συνεργασίες η υποβολή των σχεδίων μπορεί να γίνει μέχρι και τις 16 Δεκεμβρίου.

Δεν θεωρούνται ως αυτοτελή προγράμματα ΠΕ ούτε χρηματοδοτούνται ως τέτοια οι τριήμερες περιβαλλοντικές εκδρομές, οι επισκέψεις στα Κέντρα ΠΕ, οι ημέρες τοπικών δράσεων, όπως καθαρισμών παραλιών, δένδροφυτεύσεων κ.λπ.

Όλες αυτές οι χρήσιμες απλές δραστηριότητες μπορούν να χρηματοδοτηθούν, μόνο αν αποτελούν μικρό τμήμα ενός κανονικού πολύμηνου προγράμματος ΠΕ.

Τα προγράμματα στην Α/θμια Εκπ/ση υλοποιούνται εντός και εκτός του Ωρολογίου προγράμματος, ενώ στη Β/θμια υλοποιούνται εκτός αυτού.

Ο Υπεύθυνος ΠΕ της τοπικής Δ/σης και ο Δ/ντής της σχολικής μονάδας έχουν την ευθύνη του ελέγχου της υλοποίησης του εγκεκριμένου από την επιτροπή σχολικών δραστηριοτήτων προγράμματος. Αν το πρόγραμμα δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με το σχέδιο που υποβλήθηκε, η επιχορήγηση και οι υπερωρίες δεν καταβάλλονται, ενώ αν έχουν ήδη καταβληθεί επιστρέφονται.

Πρόγραμμα ΠΕ μπορεί να υλοποιηθεί σύμφωνα με τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις και διαδικασίες στα πλαίσια οποιουδήποτε προγράμματος εγκεκριμένης συνεργασίας του ΥΠΕΠΘ με άλλους

κυβερνητικούς ή μη κυβερνητικούς φορείς, που μπορούν με τα δικά τους μέσα να στηρίξουν το έργο των εκπ/κών των σχολείων, καθώς επίσης και στα πλαίσια υλοποίησης προγραμμάτων διεθνών συνεργασιών.

Γ. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΕ

Το ΥΠΕΠΘ για να στηρίξει το έργο των εκπ/κών στο σχολείο έχει θεσμοθετήσει θέση Υπευθύνου ΠΕ σε κάθε τοπική Δ/ση και έχει ιδρύσει 34 Κέντρα ΠΕ σε όλη τη χώρα. Οι Υπεύθυνοι ΠΕ παρακολουθούν, υποστηρίζουν και αξιολογούν τα προγράμματα ΠΕ των σχολικών μονάδων της Δ/σής τους. Ενημερώνουν τους εκπαιδευτικούς και τους Δ/ντές για τις δυνατότητες υλοποίησης προγραμμάτων σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο, τους βοηθούν στο σχεδιασμό, επισκέπτονται τις σχολικές μονάδες, οργανώνουν συναντήσεις ομάδων εκπ/κών, καθώς και εκδήλωση παρουσιάσεως εργασιών των σχολείων της Δ/σης στο τέλος της σχολικής χρονιάς. Επίσης ενημερώνουν τους εκπ/κους για τις δυνατότητες συνεργασιών με τα ΚΠΕ της περιφερειακής Δ/σης, στην οποία ανήκουν, όπως και για τις δυνατότητες παρακολούθησης εκπαιδευτικού προγράμματος σε άλλα ΚΠΕ. Σημειώνουμε ότι μια σχολική περιβαλλοντική ομάδα μπορεί να επισκεφθεί ένα (1) αστικό και ένα (1) περιφερειακό ΚΠΕ και ότι ο Υπεύθυνος της Δ/σης πρέπει να φροντίσει για την τήρηση αυτού του όρου.

Τα ΚΠΕ παρέχουν εκπαιδευτικά προγράμματα μιας (1) έως τεσσάρων (4) ημερών σε μαθητικές ομάδες, οργανώνουν επιμορφωτικά σεμινάρια για εκπαιδευτικούς, παράγουν εκπαιδευτικό υλικό, αναπτύσσουν θεματικά δίκτυα σχολείων, τοπικές και διεθνείς συνεργασίες. Η συμμετοχή των περιβαλλοντικών ομάδων και των εκπ/κών των σχολείων στα προγράμματά τους γίνεται σε συνεργασία με τους Υπευθύνους ΠΕ των Δ/σεων.

Για διευκόλυνσή σας επισυνάπτουμε κατάλογο με τις διευθύνσεις και τα τηλέφωνα επικοινωνίας των ΚΠΕ όλης της χώρας.

Σας θυμίζουμε επίσης ότι συνεχίζεται η λειτουργία τοπικών περιφερειακών και εθνικών θεματικών δικτύων ΠΕ. Η συμμετοχή των περιβαλλοντικών ομάδων σε θεματικά δίκτυα έχει ως πλεονεκτήματα την επικοινωνία με άλλες περιβαλλοντικές ομάδες, την οργανωμένη επιστημονική και παιδαγωγική στήριξη, την αξιοποίηση εκπ/κού υλικού του δικτύου.

Δ. ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικά σημαντικά ζητήματα, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν θέματα σχολικών προγραμμάτων ΠΕ:

- Δομή και λειτουργία χερσαίων και υδατικών οικοσυστημάτων
- Βιοποικιλότητα - απειλούμενα είδη – προστατευόμενες περιοχές
- Δάση – Αποδάσωση (πυρκαγιές-πρόληψη-αντιμετώπιση-αποκατάσταση, αλλαγές χρήσης γης, υπερεκμετάλλευση κ.ά.)
- Αστικό και περιαστικό πράσινο
- Ερημοποίηση
- Διαχείριση υδατικών πόρων (ποτάμια, λίμνες, ρέματα, υπόγεια νερά, κατανάλωση νερού στο σπίτι, στη γεωργία, στη βιομηχανία κ.ά.)
- Διαχείριση παράκτιων περιοχών
- Ρύπανση των υδάτων (οικιστικά λύματα, βιομηχανικά απόβλητα, φυτοφάρμακα-λιπάσματα, θαλάσσιες μεταφορές-πετρελαιοκηλίδες, σταθμοί βιολογικού καθαρισμού κ.ά.)

- Ρύπανση του αέρα (το αυτοκίνητο, το κυκλοφοριακό, οι βιομηχανίες, οι καυστήρες των καλοριφέρ κ.ά.)
- Τρύπα του όζοντος
- Εξοικονόμηση ενέργειας (χρήση ηλιακής και αιολικής ενέργειας, νέες τεχνολογίες, χρήση μέσων μαζικής μεταφοράς κ.ά.)
- Κίνδυνοι από τη χρήση πυρηνικής ενέργειας
- Διαχείριση των απορριμμάτων και ανακύκλωση υλικών (χώροι υγειονομικής ταφής, επαναχρησιμοποίηση άχρηστων υλικών, ανακύκλωση χαρτιού, γυαλιού, αλουμινίου, οργανικά λιπάσματα κ.ά.)
- Εντατικές μορφές εκμετάλλευσης φυσικών πόρων (υπερβόσκηση, υπεραλίευση, υπεράντληση υδάτων κ.ά.)
- Εναλλακτικός και οικολογικός τουρισμός, φυσική ζωή, υιοθεσίες περιοχών
- Περιβάλλον σχολικών και εσωτερικών χώρων (σχολικός κήπος, συστήματα εξαερισμού κ.ά.)
- Φυσικές καταστροφές
- Περιβάλλον, πόλεμος και ειρήνη
- Περιβάλλον και πολιτισμός
- Περιβάλλον και υγεία
- Περιβάλλον και θρησκεία

Σε ό,τι αφορά την επεξεργασία των θεμάτων υπενθυμίζουμε τις βασικές αρχές που εφαρμόζονται στην ΠΕ, οι οποίες είναι η διεπιστημονική θεώρηση, η βιωματική προσέγγιση, το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία, η ομαδική εργασία, η ανάπτυξη δημοκρατικού διαλόγου και η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης. Με την ΠΕ επιδιώκουμε να βοηθήσουμε τους μαθητές να αποκτήσουν το γνωστικό υπόβαθρο και τον αξιακό προσανατολισμό που απαιτούνται, ώστε να έχουν θετικές στάσεις και συμμετοχικές συμπεριφορές για την προστασία της οικολογικής ισορροπίας, της βιωσιμότητας της ανάπτυξης και της ποιότητας της ζωής.

Με την ευκαιρία της επικοινωνίας μας αυτής σας υπενθυμίζουμε ότι στην Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ λειτουργεί η «Δ/ση Συμβουλευτικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων» (Σ.Ε.Π.Ε.Δ.), στην οποία υπάγεται το Γραφείο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Παρακαλούμε τις τοπικές Δ/σεις εκπ/σης να προωθήσουν αμέσως την εγκύκλιο αυτή σε όλα τα σχολεία της περιοχής τους και να **λάβουν ενυπόγραφα γνώση όλοι οι εκπαιδευτικοί με ευθύνη του Διευθυντή.**

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Εσωτερική Διανομή:

- Γρ. Ειδ. Γραμματέα κ. Ράμμα
- Γρ. Δ/ντή ΣΕΠΕΔ
- Τμήμα Αγ. Υγείας & Περ/κης Εκπ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι. ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ